

Simptomi nepravilnog rada štitnjače

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić

Firma „ Dren „ DOO Žepče

tel/fax: 00387-(0)32-881-774, Mob: 00387-61-461-517

Već smo naglasili da danas svaka deseta osoba pati od nekog oboljenja štitnjače i da liječnici često ne prepoznaju znakove koji ukazuju na poremećaj njenog rada. Zbog toga ćemo u ovom tekstu opisati najčešće simptome vezane za bolesti štitnjače, da oboljeli mogu sami, koliko je to moguće, prepoznati oboljenje i obrate se liječniku, tražeći da se urade odgovarajuće pretrage, koje bi njihove sumnje potvrdile ili opovrgle. Ne treba zaboraviti da konačnu dijagnozu, ipak, postavljaju ljekari. Kako hormoni štitne žlijezde utiču na status čitavog tijela, brojni su i simptomi koji proizilaze iz njenog nepravilnog rada. U ovom nastavku govorit ćemo kako njeni hormoni utiču na organizam i šta se dešava kad je tih hormona premalo ili previše. Vezano za to napravili smo i tabelu u kojoj su prikazane najuočljivije promjene (simptomi), koje ukazuju da je riječ o nepravilnom radu štitne žlijezde.

Najčešći simptomi

Hormoni štitnjače djeluju tako da se vezuju za odgovarajuće receptore u ćeliji, i na taj način stimulišu proizvodnju (sintezu) odgovarajućih bjelančevina, koje su neophodne za normalno funkcionisanje organa i tkiva. Kod hipertireoze, proizvodnja velikih količina bjelančevina ima za posljedicu pojačanu aktivnost čitavog organizma, a to za sobom povlači povećanje intenziteta bazalnog metabolizma. Intenzitet bazalnog metabolizma je minimalna količina energije (hrane) koja je potrebna za održavanje organizma u stanju potpunog mirovanja. Kod pojačanog rada štitnjače intenzitet bazalnog metabolizma povećava se za 50 – 100%. Direktna posljedica je da oboljeli uzimaju više hrane, ali se, uprkos tome, ne debljaju, nego im je težina ista ili čak manja nego što je bila. Osim toga, zbog pojačane sinteze bjelančevina, a samim tim i enzima, dolazi do manjka gotovo svih vitamina, jer oni ulaze u sastav mnogih enzima koji se ubrzano proizvode. Pored vitamina pojačana je i potrošnja minerala, posebno selena i cinka. Zbog toga oboljeli od hipertireoze moraju da uzimaju više vitamina i minerala hranom, nego što su potrebe zdravog organizma. Kod hipotireoze, stanje je potpuno obrnuto. Oboljeli uzima jednako ili često manje hrane, ali se, uprkos tome, deblja. Kod njih je intenzitet bazalnog metabolizma izrazito smanjen.

Slika 1 - Guša

Hipertireoza stimulise pojačanu potrošnju masti, što organizam tjera da iz krvi povlači holesterol i nivo holesterola u krvi je smanjen. Obrnuto, hipotireoidne osobe redovito imaju visok nivo holesaterola u krvi, što značajno povećava rizik od nastajanja ateroskleroze i kardiovaskularnih oboljenja.

Slične razlike primjećuju se i na koži. Pojačana potrošnja energije u uslovima hiperaktivnosti štitnjače uzrokuje pojačano znojenje i vlažnu kožu, usljed čega je i temperaturatijela povišena. Zbog toga

ovi bolesnici teško podnose vrućinu, pogotovo u ljetnim danima. Smanjen rad štitnjače, obrnuto, uzrokuje suhu kožu, oboljeli se ugodno osjećaju u ljetnim danima, ali im je zimi redovito hladno.

Srčani ritam kod hipertireoza je ubrzan. To je u stvari normalna reakcija srčanog mišića na hiperaktivnost organizma. Broj otkucaja srca premašuje 120 u minuti, a povećan je i pritisak. Uslijed toga liječnici su često prisiljeni oboljelima davati odgovarajuće lijekove, da bi smanjili srčano opterećenje. Posljedica svega ovog je i nervoza, praćena nesanicom. Oboljeli osjeća umor, ali uprkos tome ne može da spava. Sa druge strane, osobe kod kojih je aktivnost štitnjače smanjena, dugo spavaju, odsutni su, teško uče i imaju problema sa koncentracijom, što se često loše odražava na posao koji svakodnevno obavljaju.

Simptomi kod oboljenja štitnjače prikazani su u tabeli 1.

Tabela 1

Promjene funkcije	Hipertireoza (pojačano lučenje hormona štitnjače)	Hipotireoza (smanjeno lučenje hormona štitnjače)
Koža	vlažna, nepodnošenje topline, pojačano znojenje	suha, nepodnošenje hladnoće, smanjeno znojenje
Puls	ubrzan (često preko 120 otkucaja u minuti)	usporen
Težina	često smanjena, uprkos povećanom apetitu	normalna ili povećana
Holesterol	smanjena razina u krvi	povećana razina u krvi
Menstrualni ciklus	privremeni ili potpuni izostanak menstruacije	prekomjerno ili učestalo menstrualno krvarenje
Mozak	nervoza, nemir, nesаница	sporo razmišljanje, nemogućnost koncentracije, odsutnost
Refleksi	ubrzan	usporeni
Intenzitet bazalnog metabolizam	povećan za 50% -100%	smanjen

Oboljenja štitnjače i menstrualni ciklus

Endokrine žlijezde izlučivanjem svojih hormona povratno djeluju na njima nadređenu žlijezdu – hipofizu, ali isto tako se i međusobno kontrolišu. Ova kontrola nije u svim slučajevima do kraja razjašnjenja. Potpuno je razumljivo djelovanje hiperaktivne štitnjače na gušteraču. Pojačana aktivnost povlači za sobom i veliku potrošnju glukoze u čijem prenošenju učestvuje inzulin, kojeg gušterača, koja ga proizvodi, počinje pojačano lučiti i taj međudnos je jasan. Druga stvar je sa spolnim žlijezdama, jer nije jasno kako oboljela štitnjača utiče na njihov rad, a samim tim nisu jasne ni posljedice koje izaziva. Smanjena količina hormona štitnjače često kod žena izaziva menoragiju (prekomjerno menstrualno krvarenje) ili polimenoreju (učestala menstrualna krvarenja). Međutim kod nekih bolesnica, potpuno suprotno, smanjen rad štitnjače može da uzrokuje amenoreju, odnosno potpuni izostanak menstrualnog krvarenja. Kod žena sa

hiperaktivnom štitnjačom najčešće promjene vezane za menstrualni ciklus su oligomenoreja (smanjeno menstrualno krvarenje) ili potpuni izostanak menstruacije. Kod nekih je, opet, ciklus uredan.

Ovo su bili najčešći poremećaji koje izaziva nepravilan rad štitne žlijezde. Nadamo se da će onima kod kojih nije dijagnosticiran neki od poremećaja rada štitnjače pomoći da ga primjete, a onima kod kojih je dijagnoza postavljena, da ne posumnjaju na neko drugo oboljenje, koje nije vezano za štitnjaču. Kod većine oboljelih svi simptomi nisu podjednako izraženi, ali će neke od njih svakako prepoznati, zavisno o kom oboljenju štitnjače se radi.